

наук за спеціальністю 12.00.08 (кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право). Донецький державний університет внутрішніх справ, Кропивницький, 2023. 40 с.

11. Щербаковський М. Г., Андреев Д. В. Розслідування незаконного обігу зброї: монографія. Харків, 2021. 192 с.

12. Зброєзнавство: правові основи обігу вогнестрільної зброї. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства: Україна. Європа. Світ.: монографія / П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява; за ред. П.Д. Біленчука. К.: Міжнародна агенція «BeeZone», 2004. 464 с.

13. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 11 червня 2015 року № 687.

14. Харабериш О. І. Оперативно-розшукове забезпечення протидії контрабанді в Україні: автореф. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Дніпропетровськ, 2016. 36 с.

Ніжнік Дар'я Володимирівна,

здобувач вищої освіти Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Корольчук Віктор Володимирович,

начальник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ТАКТИКА ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ

Допит традиційно вважається однією з найбільш поширених та складних слідчих (розшукових) дій, під час проведення якої слідчий отримає значний обсяг необхідної для розслідування інформації.

За своєю суттю, це процесуальна дія, яка є регламентованим кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічним процесом спілкування осіб, які беруть у ньому участь, та спрямований на отримання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення істини [1].

У процесі розслідуванні корисливо-насильницьких злочинів, цю слідчу (розшукову) дію можна віднести до одних із найважливіших та значущих.

До корисливо-насильницьких злочинів, науковці відносять: бандитизм (ст. 257 КК України), грабежі (ст. 186 КК), розбої (ст. 187 КК), у т.ч. поєднані із вбивством (п. 6 ч. 2 ст. 115 КК), вимагання (ст. 189 КК), викрадення і вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів (ч. 3 ст. 262 КК), наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів (ч. 2 і 3 ст. 308 КК), вчинені із застосуванням відповідних форм насильства [3].

Слідчі, які розслідують зазначену категорію кримінальних правопорушень повинні розбиратися в психології людей, володіти і аналізувати їх поведінку, володіти тактичними прийомами логіко-психологічного впливу, правильно інтерпретувати показання в процесі допиту з метою встановлення їх справжності, достовірності, повноти, визначення позицій допитуваного [6].

Необхідно зазначити, що допит є слідчою (розшуковою) дією, яка вирішує ряд тактичних завдань: викриття особи в брехні; перевірка висунутих версій; з'ясування раніше невідомих обставин, тощо.

Важливим у процесі здійснення допиту є його планування, що відображається в тактичній побудові зазначеної слідчої (розшукової) дії. Ключовим є той факт, що допит, здійснений на стадії досудового розслідування не є доказом на етапі судового розгляду, а тому, слідчий повинен опиратися на мету проведення допиту та шляхи досягнення ефективного результату.

У загальному вигляді послідовність стадій проведення допиту може бути визначена як: підготовка до проведення; проведення; фіксація ходу та результатів; оцінка отриманих результатів та визначення їх значимості, місця в системі доказової інформації у кримінальному провадженні.

Доцільно дещо розширити перелік стадій підготовки. Так, тактика проведення допиту учасників кримінального провадження у вчиненні корисливо-насильницьких злочинів повинна включати такі етапи підготовки:

- постановка завдань допиту;
- вивчення особи-злочинця;
- визначення переліку запитань;
- інформаційне забезпечення проведення допиту;
- визначення доцільності залучення спеціаліста;
- технічна підготовка до допиту;
- визначення часу, способу та місця здійснення зазначеної слідчої (розшукової) дії.

Особливістю отримання доказів при розслідуванні корисливо-насильницьких злочинів відрізняється допит потерпілих-іноземців.

Плануючи такий допит слідчому необхідно враховувати, крім особливостей їхнього правового статусу, також наявний для них у більшості випадків мовний бар'єр і низку психологічних факторів:

- а) незвичайність обстановки для іноземця;
- б) недостатня обізнаність зі способом життя, правилами поведінки, звичаями, традиціями і законами нашої країни, тощо.

Перед допитом слідчий повинен мати хоча б загальну уяву про політичний лад, правові принципи і звички, історію та географію країни допитуваного [4].

Під час допиту потерпілого слідчому необхідно приділяти особливу увагу з'ясуванню деталей, які можуть бути зіставлені з іншими зібраними доказами; конкретних дій кожного з підозрюваних; власних дій потерпілого; передуючих стосунків з підозрюваним; причин протиріч між показаннями потерпілого з цих питань та показаннями, поясненнями і заявами інших осіб; чи не має погроз на його адресу з боку підозрюваного або інших зацікавлених осіб [5].

В свою чергу, при допиті свідка, метою є отримання інформації не лише безпосередньо про події кримінального правопорушення, а й інших відомостей, наприклад, про події, які передували злочину (передумови злочину), особу злочинця й такі, що можуть бути використані у процесі розслідування для виявлення нових доказів та перевірки й оцінки наявних. Змістом показань свідка можуть бути не тільки відомості про фактичні дані, а й його аргументи, судження, умовиводи [2].

Якщо у кримінальному провадженні проходить декілька свідків, то слідчий повинен враховувати послідовність проведення допитів. У першу чергу доцільно допитувати тих осіб, які в силу сприятливих умов сприйняття злочинної події, життєвого досвіду чи інших обставин можуть більш повно та об'єктивно викласти обставини злочину та розповісти про факти, що мають значення для провадження [7].

Тактика допиту залежить від багатьох чинників, основними з яких є: механізм вчинення злочину; характеристика особи-злочинця, потерпілого, свідка; наявність у слідчого достатніх спеціальних знань; визнання вини підозрюваним; місце вчинення злочину; кількість суб'єктів, що вчинили злочин; потерпілим є фізична особи чи юридична та інші.

Саме тому слідчий повинен мати певний набір запитань, відповідно щодо підозрюваного, потерпілого, свідка з врахуванням зазначених вище чинників.

Проблематика тактики допиту при розслідуванні корисливо-навальницьких злочинів є динамічною і потребує постійного дослідження та оновлення.

Список використаних джерел

1. Криміналістика : підручник / [В. М. Глібоко та ін.] ; за ред. В. Ю. Шепітька. Київ : Ін Юре, 2001. 684 с.

2. Олійник О. Допит свідка і потерпілого. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/1723/>.

3. Тіщенко В. В. Концептуальні основи розслідування корисливонасильницьких злочинів : автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / В. В. Тіщенко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2003. 34 с.

4. Тактика проведення процесуальних дій з іноземцями при розслідуванні незаконного переправлення осіб через державний кордон / О. М. Брисковська, Д. О. Алексеєва-Процюк // Право.ua. 2017. № 2. С. 105–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravo_2017_2_19.

5. Тертишник В. М. Допит на попередньому слідстві / Тертишник В. М., Фурман Н. А. Харків: Ксилон, 1996.

6. Удалова Л. Д. Вербальна інформація у кримінальному процесі України: монографія. Київ: Вид. ПАЛІВОДА, 2006. 324 с.

7. Чаплинський, К.О. Тактика проведення окремих слідчих дій: монографія / К.О. Чаплинський; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2006 (Дніпропетровськ : РВВ ДДУВС, 22.05.2006). 308 с.

Околотенко Дмитро Сергійович,
здобувач кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

РОЛЬ ВІДОМЧОГО КОНТРОЛЮ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СВОЄЧАСНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Одним із суб'єктів, який дотичний до забезпечення належних часових характеристик досудового розслідування є керівник органу досудового розслідування, який в межах своїх повноважень здійснює відомчий контроль. Такий вид контролю хоча прямо не передбачений КПК України, однак його цілком справедливо в теорії кримінального процесу відносять до системи кримінально-процесуальних гарантій.

У науковій літературі відомчий контроль диференціюють на два його види: відомчий організаційний та відомчий процесуальний контроль. Враховуючи наведений підхід надалі вважаємо за доцільне розкрити зміст відомчого контролю за кримінальними процесуальними строками у двох площинах: процесуальній та організаційній.

Очевидно, що функцію відомчого процесуального керівництва досудовим розслідуванням реалізує керівник органу досудового розслідування, правовий статус якого регламентований у ст. 39 КПК України. Водночас є ряд запитань щодо формулювання повноважень керівника органу досудового розслідування у положеннях національного законодавства. Так, відповідно до ч. 5 ст. 38 КПК України орган досудового розслідування зобов'язаний застосовувати всі